

Список використаних джерел:

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
3. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
4. Закон України «Про акціонерні товариства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

Костянтин ШКІЛЬНЯК

аспірант освітньо-наукової програми

«Менеджмент» ЗУНУ

Науковий керівник – д.е.н., професор, професор кафедри
менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ

Григорій МОНАСТИРСЬКИЙ

СУТНІСТЬ БАНКІВСЬКИХ ІННОВАЦІЙ ТА УПРАВЛІННЯ НИМИ

Банківська справа та її розвиток зумовили появу та активне використання інноваційних банківських продуктів. Розробка, просування та впровадження банківських інновацій на кожному етапі розвитку банківського бізнесу обумовлюються необхідністю розвитку відтворювального процесу та типом економічної системи. Зміни потреб клієнтів, обмеження банківських ресурсів, розбіжності між ліквідністю, прибутковістю і ризиками вимагають створення нових банківських продуктів. Відповідно до рівня розвитку економіки, що динамічно змінюється в усьому світі, інновації в банківській діяльності стали важливою умовою для успішної діяльності кожного комерційного банку. Кожен банк змушений змінюватись та проводити внутрішню організаційні інноваційні зміни. Це пов'язано насамперед із тим, що банк є повноцінним учасником економічного розвитку. У питанні здійснення інноваційних процесів економісти залишаються одностайними та впевненими, що вони не повинні бути погано організованими та не регульованими. Тобто, ними необхідно керувати, а для цього необхідно розробити стратегію інноваційного розвитку банку.

Сьогодні банківський ринок представлений банківськими продуктами, притаманними різним етапам розвитку банківської справи. У банківському секторі добре розуміють, що рух запровадження інноваційних банківських продуктів пов'язаний із жорсткою конкуренцією. Щодо застарілих банківських продуктів, то їх необхідно розвивати до здійснення природної заміни інноваційними технічно та логічно необхідними формами. Інновації базового характеру дозволили сформувати сучасний вид технологічного укладу в розвинених країнах. Основою даних інновацій стали інформатика та електроніка, які склали

його ядро, у свою чергу, яке створило взаємозалежні технології банківської діяльності.

Поняття «інновація» вперше появилось у наукових дослідженнях культурологів у XIX столітті. Інновацією називали процес адаптації нової форми культури чи адаптивну норму культури. Технічні нововведення почали вивчати лише на початку XX ст. Відповідно до сучасного міжнародного стандарту, закріпленого у документах Європейської комісії, інновація розглядається «як кінцевий результат творчої діяльності, який отримав втілення у вигляді новітньої або вдосконаленої продукції, що реалізується на ринку, або нового чи вдосконаленого технологічного процесу, який використовується у практичній діяльності» [5]. Визначення інновації знайшло своє відображення у статті 1 Закону України «Про інноваційну діяльність», де інновації надається універсальне визначення: а саме це – «новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери» [1]. До речі, на сьогодні не існує єдиного визначення понять інновації та інноваційної діяльності, а ті які є не узгоджені між собою. Так, статтею 1 Закону України «Про інноваційну діяльність» передбачено, що «інноваційна діяльність - діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг» [1]. А статтею 3 цього Закону інноваційну діяльність визначено як «одну із форм інвестиційної діяльності, яка здійснюється з метою впровадження досягнень науково-технічного прогресу у виробництво і соціальну сферу, що включає: випуск і розповсюдження принципово нових видів техніки і технології; прогресивні міжгалузеві структурні зрушення; реалізацію довгострокових науково-технічних програм з великими строками окупності витрат; фінансування фундаментальних досліджень для здійснення якісних змін у стані продуктивних сил; розробку і впровадження нової, ресурсозберігаючої технології, призначеної для поліпшення соціального і екологічного становища» [2].

Сьогодні банківська інновація в Україні виражається найчастіше в появі нових банківських продуктів. «Банківський продукт – це набір модифікованих банківських і фінансових операцій для вирішення будь-якої потреби клієнта, який можна позиціонувати як нову банківську послугу або поєднання традиційних послуг банку, вибудоване в технологічний ланцюг, що дає змогу вирішувати конкретну проблему клієнта і задовольняти його попит комплексного обслуговування» [3].

Окремі дослідники цієї проблеми, називають банківську інновацію реалізованим у формі нового банківського продукту або операції що є кінцевим результатом інноваційної діяльності банку. Також сьогодні багато фахівців справедливо відносять до інновацій розробку та впровадження нових типів банківських організаційних структур. Глобальна телекомунікація та диджиталізація захопила навіть банки. Сьогодні, як ніколи, найважливішим чинником конкурентної банківської діяльності є політика безперервних нововведень.

Це пов'язано з тим, що сьогоднішні відносини між банками та клієнтами ґрунтуються на засадах партнерства. Так банки дбають не лише про свій прибуток, а й про прибуток клієнта банку, для цього і пропонують їм все нові та нові послуги. Сьогодні, щоб залишатись на плаву, необхідно використати всі можливі шляхи щодо впровадження інновацій у всіх сферах банківської діяльності. Розвиток абсолютно нових та дорогих сучасних банківських технологій для створення вигідних та цікавих пропозицій клієнту визнано у всьому світі найважливішим фактором економічного розвитку. Сучасні банківські нововведення являють собою впровадження в роботу банків нових форм бізнесу, нових методів у роботі, а також фінансових інструментів. Їм характерні вищі технологічні рівні, вищі споживчі якості банківських послуг у порівнянні із попередніми продуктами. Важливим фактором конкурентоспроможності банку є інновація і лише вона забезпечить банкам економічне зростання.

Серед видів банківських інновацій слід виділити: продуктова інновація - виведення абсолютно нового продукту на вже існуючий ринок; технологічна (процесна) інновація - застосування зовсім нового методу або технології, впровадження нової операції або нового процесу для зростання прибутку банку; ринкова інновація - організація абсолютно нового ринку для своїх товарів або послуг; маркетингова інновація – освоєння нового ресурсу, методу роботи на ринку, нових форм бізнесу у банківській сфері; управлінська інновація - модифікація структури управління банком. Сучасні банківські інноваційні продукти покликані вирішити виниклий дисонанс між обмеженими банківськими ресурсами та клієнтськими потребами які схильні до змін. Це стимулює банки до максимально ефективного застосування наявних в них ресурсів та до можливого зниження операційних витрат. Сучасні банківські послуги сьогодні є перспективними у своєму розвитку на українському банківському ринку. Провідними банками вкладаються кошти у розвиток новітніх технологій, що значно підвищує якість усіх процесів. Також ці заходи відповідають зростаючим вимогам сучасних банківських клієнтів. Сучасний банківський ринок включає банківські

продукти, поява яких характерна в різні періоди банківської справи, особливо в період війни.

Застарілі форми банківських послуг розвиватимуться до моменту їхньої природної заміни новинками у сфері банківських продуктів. Банкам необхідно прагнути до більш ефективного використання вже наявних в них ресурсів, і навіть зниження всіх операційних витрат. Банки повинні орієнтуватися на нові прогресивні методи ведення банківського бізнесу, що дозволить їм вирішити протиріччя між банківськими ресурсами, що зменшуються, і потребами, які постійно змінюються у потенційних клієнтів. Інноваційні банківські пропозиції клієнтам здатні значно підвищити їх споживчий інтерес. До таких сучасних інноваційних технологій відносять електронні гроші, інтернет-банкінг з його можливостями дистанційного обслуговування, сюди ж входить мобільний банк, що гарантує зацікавленість клієнтів у зручності та практичності та відсутності необхідності витрачати час на відвідування відділення банку. Банкам електронні послуги також гарантують ряд переваг, які полягають у зниженні витрат при проведенні банківських операцій, скороченні часу на їх проведення, автоматизацію бізнес-процесів, зекономити живу працю співробітників. Впроваджені банками комплексні продукти необхідно розглядати саме як інвестиції з боку банків в інноваційні проекти.

Інноваційне управління в банку є системою організації та прийняття рішень, яке спрямоване на формування, підтримку та розвиток банківських інновацій. Потрібно розуміти, що інноваційне управління в банку - це взаємопов'язаний комплекс дій, спрямований на утримання високого рівня конкурентоспроможності банку на ринку банківських послуг, завдяки ефективному використанню механізмів управління інноваціями. Для банку важливим моментом в управлінні інноваціями є облік фінансових критеріїв, оскільки у разі негативного результату постраждають сам банк, інвестори та клієнти банку. Саме тому при виборі інноваційного проекту обов'язковим є облік вартості проекту, форм та методів його фінансування. Тому більшість авторів економічних робіт звертають увагу на те, що управління інноваціями в банку невіддільне від стратегічного управління. Даний факт дає можливість трактувати банківську інноваційну діяльність як діяльність з регулювання управлінських процесів і включає в себе: аналіз середовища; визначення цілей; вибір стратегії; виконання стратегії; оцінка та контроль виконання. На наш погляд, управління інноваціями в банку є загальною формою функціонального менеджменту, процеси технологічного та інноваційного розвитку якого є його об'єктом. Розглядаючи управління інноваціями у банку слід звернутися до

принципів системи наукового менеджменту Ф.Тейлора, які він опублікував у 1911 року [4]. На думку Ф.Тейлора функція управління включає низку принципів до яких слід віднести: «вивчення з наукового погляду кожного окремо взятого виду трудової зайнятості; вибір, навчання, тренування всіх співробітників (робітників та менеджерів) використовуючи наукові критерії; здійснення співпраці адміністрації компанії з її робітниками; рівне та справедливе призначення посад та обов'язків; забезпечення найбільшого процвітання самого підприємця; зростання добробуту всіх працівників підприємства» [4].

Управління в банківській галузі починається з оформлення мети та завдань, у вигляді окремої інновації, а також у вигляді повного інноваційного процесу. До цілей використання у сучасному банку інновацій відносять планування результату використання даних інновацій у заданий період часу. Сьогодні інноваційне управління банку бачиться через шлях управління безпосередньо самим інноваційним процесом. Управління всіма елементами інноваційного процесу відбувається безпосередньо завдяки інноваційному менеджменту. Зазначимо, що важлива роль на кожній стадії безпосереднього здійснення банківських інноваційних процесів належить функції контролю. Тобто контроль в інноваційному процесі повинен здійснюватися не після закінчення даного проекту, а в момент його здійснення що дає можливість коригування як окремо взятої інновації так і всього інноваційного проекту банку.

Також, ми можемо говорити, що з метою інноваційного управління в банку виділяють дві складові: зовнішні та внутрішні функції. До внутрішніх функцій інноваційного менеджменту належить: вироблення концепції стратегічних інновацій; з боку структурних підрозділів та окремих виконавців здійснення планування провадження діяльності зі створення нового, інноваційного банківського продукту; вибір тематичної спрямованості для діяльності та оформлення інноваційного проекту та програми; перебудова організаційної структури банку для можливості включення структури управління інноваціями; здійснення підбору та кадрової розстановки для забезпечення ефективного застосування всього інноваційного потенціалу персоналу банку та його організації, а також створюючи творчу атмосферу та високу мотивацію праці. До зовнішньої складової відносять: формування та оформлення довгострокових та короткострокових банківських цілей для інноваційної діяльності; способи обліку попиту на послуги банку та об'єктивні тенденції позитивного розвитку банківської системи в цілому (маркетинг, моніторинг, прогнозування); здійснення оцінки та використання досвіду (вітчизняного та/або зарубіжного), а також

прогресивного досягнення конкуруючих банків; кооперація у реалізації інноваційних програм.

Банківське інноваційне управління зачіпає всі галузі діяльності організації. На думку спеціалістів, інноваційне управління у банку прийнято ділити на два види: це набір функцій у сфері управління персоналом організації; це сукупність певних інструментів, що охоплюють фінансову сферу роботи банку. Розробляючи типи інноваційного менеджменту, сучасні дослідники дійшли думки, що результатами банківського інноваційного управління виступає організація інформаційної системи даних про банк. Результатом банківського інноваційного управління співробітниками, стає створення принципів роботи колективу банку.

Отже, управління банківськими інноваціями є дуже динамічним процесом, що стає важливим елементом конкурентної боротьби та потребує постійного моніторингу. Ефективність функціонування банку, фінансова стійкість та надійність суттєво залежить від рівня впровадження інноваційних банківських продуктів та технологій, які здатні стати поштовхом у подальшому розвитку банківського сектора України.

Список використаних джерел:

1. Закон України "Про інноваційну діяльність" №40-IV від 4.07.2002 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
2. Закон України "Про інвестиційну діяльність" від 18.09.1991р. - № 1560-XII (редакція 10.10.2022р.) // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
3. Золотарьова О., Чекан А. Інноваційні банківські продукти та специфіка їх впровадження в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип.16. С.112-115.
4. Frederick W.Taylor Scientific Management // New York: Hatper and Brothers, 1947.
5. Правове забезпечення інноваційного розвитку в Україні. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_13958